

Nr 19.

Ankom till riksdagens kansli den 20 mars 1917 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om förbud i vissa fall mot överlåtelse av fartyg eller andel däri eller upplåtelse av fartyg, så ock mot förvärv av aktie i aktiebolag, som äger fartyg eller andel däri.

Närvarande: herrar Petersson i Lidingö villastad, Lindhagen, Gezelius*, Stårner*, Rogberg*, Alexanderson, greve Spens, Dahl*, Permansson, Klefbeck, Pettersson i Bjälbo, Persson i Norrköping, Gustafsson i Örebro, Karlsson i Fjäl och Lindqvist i Kosta.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Genom en den 9 mars 1917 dagtecknad proposition, nr 99, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga här nedan intagna förslag till lag om förbud i vissa fall mot överlåtelse av fartyg eller andel däri eller upplåtelse av fartyg, så ock mot förvärv av aktie i aktiebolag, som äger fartyg eller andel däri.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för ifrågavarande förslag, får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet har vid granskning av förslaget icke funnit skäl till anmärkning mot detsamma annat än i vissa detaljfrågor, varom utskottet får hänvisa till vad nedan anföres.

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 9 saml. 17 häft. (Nr 19—20.)

§ 1.

Såsom av propositionen framgår, hade i det lagförslag i förevarande ämne, som år 1916 utarbetades, ursprungligen intagits bestämmelse därom, att aktie i aktiebolag, som ägde fartyg eller andel däri, icke finge utan Kungl. Maj:ts tillstånd genom teckning eller överlåtelse förvärvas av utlänning eller av svenskt aktiebolag, vars aktier vore ställda till innehavaren eller till viss del vore i utländsk ägo. Denna bestämmelse uteslöts i det förslag, som förelades riksdagen, och kom ej att inflyta i 1916 års lag. På den väg, som sålunda lämnades öppen, hava sedan dess betydande mängder svenskt tonnage kommit under utländskt inflytande. Till förekommande därav att på liknande sätt det under svensk disposition varande tonnaget ytterligare nedgår, har i den nu framlagda kungl. propositionen i § 1 p. 3 intagits bestämmelse därom, att utan Konungens förut givna lov må ej för utlänning eller svenskt aktiebolag, som i paragrafen avses, tecknas aktie i svenskt aktiebolag, som har till föremål för sin verksamhet att idka rederirörelse eller som, utan att dess verksamhet har sådant föremål, äger fartyg, vars bruttodräktighet uppgår till etthundra registerton eller därutöver, eller andel i sådant fartyg. Även denna bestämmelse lämnar emellertid i viss mån utväg öppen för utländskt intresse att med anlitan- de av aktiebolagsformen förskaffa sig bestämmanderätt över svenskt tonnage, nämligen i fråga om fartyg under 100 registerton, som tillhör annat bolag än rederibolag. Det har syntts utskottet önskvärt att icke genom lagens avfattning avskära möjligheten att, om så finnes nödigt, förekomma även dylik trafik. Särskilt har detta ansetts nödigt beträffande fiskefartygen, vilka ju i allmänhet falla under den angivna gränsen och vilka såsom av propositionen framgår under nuvarande utomordentliga förhållanden synas vara föremål för efterfrågan från utlandet. Utskottet har därför föreslagit, att stadgandet i § 1 p. 3 utsträcker att avse aktier i varje svenskt bolag, som äger fartyg eller andel däri.

Visserligen kommer genom en utsträckning i enlighet med Kungl. Maj:ts och utskottets förslag lagen att bliva tillämplig jämväl å vissa bolag, i avseende å vilka ifrågavarande försiktighetsmått strängt taget kan anses obehövt, nämligen sådana bolag, som hava annat föremål för sin verksamhet än rederirörelse, men vilka dock för verksamhetens bedrivande äro i behov av ett eller flera fartyg. Men den möjliga olägenheten härav torde kunna förekommas genom lämpliga begränsningar i de förordnanden, som Konungen på grund av lagen utfärdar, eller genom det lov, som enligt samma lag kan lämnas. Intet lär hindra, att ett Kungl. Maj:ts förordnande begränsas att avse aktieförvärv i allenast sådana aktiebolag, som äga

fartyg över viss storlek, eller att lov gives till förvärv av aktier i visst bolag utan hänsyn därtill, att bolaget äger fartyg.

Slutbestämmelserna.

Vad i andra stycket sägs skall uppenbarligen äga tillämpning endast under förutsättning, att förordnande enligt § 1 p. 1 och 2 meddelas. Utskottet har ansett lämpligt, att detta även varder i nämnda stycke uttryckligen sagt.

I tredje stycket har utskottet företagit rättelse av en genom förbi-seende eller tryckfel tillkommen oriktig hänvisning.

På grund av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen, med förklaring att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition nr 99 icke kunnat i oförändrat skick av riksdagen bifallas, måtte i anledning av nämnda proposition för sin del antaga följande

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Lag

om förbud i vissa fall mot överlåtelse av fartyg eller andel däri eller upplåtelse av fartyg, så ock mot förvärv av aktie i aktiebolag, som äger fartyg eller andel däri.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden äger Konungen, i den mån så prövas nödigt, för viss tid eller tillsvidare förordna, att överlåtelse, upplåtelse eller aktieteckning som nedan sägs ej må ske utan förut

1 §.

Vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden äger Konungen, i den mån så prövas nödigt, för viss tid eller tillsvidare förordna, att överlåtelse, upplåtelse eller aktieteckning som nedan sägs ej må ske utan förut

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

givet lov av Konungen eller den Konungen därtill bemyndigar:

1. överlåtelse av svenskt fartyg eller andel däri till utlänning eller till svenskt aktiebolag, vars aktiebrev må ställas till innehavaren, eller till annat svenskt aktiebolag, vars aktiekapital enligt vad aktieboken utvisar till mer än en tredjedel är i utländsk ägo;

2. upplåtelse till utlänning av svenskt fartyg, till nyttjande eller genom tidsbefraktning, för obestämd tid eller längre tid än sex månader eller tid, som tillsammans med den, under vilken fartyget efter den 6 mars 1916 varit av utlänning nyttjat eller tidsbefraktat, överstiger sex månader,

så ock överlåtelse till utlänning av sådan nyttjanderätt till svenskt fartyg eller sådan rätt på grund av tidsbefraktning därav;

3. teckning för utlänning eller svenskt aktiebolag, som under 1 är nämnt, av aktie i svenskt aktiebolag, som har till föremål för sin verksamhet att idka rederirörelse eller som, utan att dess verksamhet har sådant föremål, äger fartyg, vars bruttodröktighet uppgår till etthundra register-ton eller därutöver, eller andel i sådant fartyg,

så ock överlåtelse av dylik aktie till utlänning eller svenskt aktiebolag, som under 1 är nämnt.

givet lov av Konungen eller den Konungen därtill bemyndigar:

1. överlåtelse av svenskt fartyg eller andel däri till utlänning eller till svenskt aktiebolag, vars aktiebrev må ställas till innehavaren, eller till annat svenskt aktiebolag, vars aktiekapital enligt vad aktieboken utvisar till mer än en tredjedel är i utländsk ägo;

2. upplåtelse till utlänning av svenskt fartyg, till nyttjande eller genom tidsbefraktning, för obestämd tid eller längre tid än sex månader eller tid, som tillsammans med den, under vilken fartyget efter den 6 mars 1916 varit av utlänning nyttjat eller tidsbefraktat, överstiger sex månader,

så ock överlåtelse till utlänning av sådan nyttjanderätt till svenskt fartyg eller sådan rätt på grund av tidsbefraktning därav;

3. teckning för utlänning eller svenskt aktiebolag, som under 1 är nämnt, av aktie i svenskt aktiebolag, som äger fartyg eller andel däri,

så ock överlåtelse av dylik aktie till utlänning eller svenskt aktiebolag, som under 1 är nämnt.

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

2 §.

Förordnande, varom i 1 § stadgas, medföre ej inskränkning i rätt som nedan sägs:

rätten för utlänning att överlåta sådan andel i fartyg eller sådan aktie, som vid den tid, från vilken förordnandet äger tillämpning, är i utlännings ägo, eller sådan nyttjanderätt till fartyg eller rätt på grund av tidsbefraktning, som vid samma tid tillkommer utlänning,

rätten att teckna eller överlåta aktie i aktiebolag, vars aktiebrev må ställas till innehavaren,

aktieägares rätt till teckning eller erhållande av det antal nya aktier i bolaget, som svarar mot hans andel i det förutvarande aktiekapitalet,

den rätt att teckna eller erhålla nya aktier, som vid den tid, från vilken förordnandet äger tillämpning, enligt bolagsordningen må tillkomma aktieägare, eller som, där någon under tiden för förordnandets giltighet annorledes än genom teckning eller överlåtelse bekommit aktie, vid tiden härför enligt bolagsordningen var förenad med aktien.

3 §.

Utfärdas under tid, då förordnande enligt 1 § gäller, teckningslista för bildande av aktiebolag, vars aktier enligt förordnandet ej må tecknas av eller överlåtas till utlänning eller annan, som i 1 § 1 är nämnd, skall teckningslistan innehålla erinran härom.

Lag samma vare, där under sagda tid aktiekapitalet i sådant bolag ökas medelst ny aktieteckning och teckningsrätt därvid tillkommer annan än aktieägare.

4 §.

Sker i strid mot förordnande, som enligt 1 § meddelats, överlåtelse, upplåtelse eller aktieteckning, vare det utan verkan.

Utgives efter sådan aktieteckning aktiebrev till obehörig tecknare, medföre brevet, så länge det är i hans eller annan obehörig innehavares hand, icke rätt i bolaget.

5 §.

Har, i strid mot förordnande enligt 1 §, överlåtelse skett av fartyg, andel däri eller aktie, eller fartyg upplåtits till nyttjande eller genom

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

tidsbefraktning, eller överlåtelse skett av nyttjanderätt eller rätt på grund av tidsbefraktning, straffes överlåtaren eller upplåtaren, där han insett eller bort inse att överlåtelsen eller upplåtelsen var jämlikt förordnandet förbjuden, med böter från och med fem till och med tjugutusen kronor eller fängelse från och med en månad till och med ett år.

Avsåg överlåtelsen fartyg eller andel däri, skall den överlåtna egendomen tagas i beslag, om så kan ske, och dömas förbruten. Kan beslag ej äga rum, eller gällde överlåtelsen aktie, skall överlåtaren förpliktas utgiva ett belopp motsvarande egendomens värde. Den, som eljest förbrutit sig som i första stycket sägs, varde dömd att utgiva betingat vederlag.

Sker överlåtelse av aktie genom köp eller byte och har överlåtaren därvid anlitat sådan fondhandlare, som avses i bestämmelserna om särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper, äge vad i denna § är stadgat om överlåtare i stället tillämpning å fondhandlaren. Är andre kontrahenten fondhandlare, straffes ock han enligt vad i första stycket om överlåtare sägs.

6 §.

Har vad i 3 § stadgas ej iakttagits vid utfärdande av teckningslista, varde stiftare eller, där fråga är om ökning av aktiekapital, ledamot i bolagets styrelse dömd till böter från och med fem till och med femhundra kronor.

Utgives på grund av aktieteckning, som skett i strid mot förordnande enligt 1 §, aktiebrev till utlänning eller annan, som i 1 § 1 är nämnd, varde styrelseledamot, med vars begivande aktiebrevet utgivits och som insett eller bort inse att teckningen jämlikt förordnandet var förbjuden, straffad med böter från och med fem till och med tvåtusen kronor eller fängelse från och med en månad till och med ett år.

7 §.

Allmän åklagare äger verkställa beslag, som ovan sägs.

Av böter, som enligt denna lag ådömas, så ock av vad den brottslige enligt samma lag förbryter eller förpliktas utgiva, tillfalle en tredjedel, dock högst femtusen kronor, åklagaren och återstoden kronan.

Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmänna strafflagen.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag)

Denna lag träder i kraft den 1 april 1917 och gäller till och med den 30 april 1918. Förordnande, som meddelas enligt denna lag, må ej äga tillämpning längre än till och med sistnämnda dag. I fråga om sådan under tiden för lagens giltighet begången förseelse, som i 5 eller 6 § sägs, skall vad i lagen är stadgat fortfarande gälla.

Har avtal, som ej är tillåtet enligt förordningen den 6 mars 1916 angående förbud i vissa fall mot överlåtelse av svenskt fartyg eller andel däri samt mot tidsbefraktning av fartyg, slutits efter den 8 januari men före den 7 mars samma år, eller *har* avtal, som ej är tillåtet enligt förordningen den 8 juli 1916 angående förbud i vissa fall mot avtal om nyttjanderätt åt utlänning till svenskt fartyg, slutits efter den 8 januari men före den 19 juli samma år, och *varder* på grund av dylikt avtal, som ej av Konungen godkänts, *fartyg* efter denna lags ikraftträdande avlämnat till utlänning, *äge* vad i 5 § av denna lag stadgas motsvarande tillämpning, och *skall* vad i 7 § av lagen är stadgat *i tillämpliga delar gälla*.

Varder förordnande om sådant förbud, som avses i 1 § 2 av denna lag, vid lagens utfärdande meddelat, må Konungen jämväl föreskriva, att

Denna lag träder i kraft den 1 april 1917 och gäller till och med den 30 april 1918. Förordnande, som meddelas enligt denna lag, må ej äga tillämpning längre än till och med sistnämnda dag. I fråga om sådan under tiden för lagens giltighet begången förseelse, som i 5 eller 6 § sägs, skall vad i lagen är stadgat fortfarande gälla.

Varder förordnande om förbud, som avses i 1 § 1 och 2 av denna lag, vid lagens utfärdande meddelat, då skall, där avtal, som ej är tillåtet enligt förordningen den 6 mars 1916 angående förbud i vissa fall mot överlåtelse av svenskt fartyg eller andel däri samt mot tidsbefraktning av fartyg, slutits efter den 8 januari men före den 7 mars samma år, eller avtal, som ej är tillåtet enligt förordningen den 8 juli 1916 angående förbud i vissa fall mot avtal om nyttjanderätt åt utlänning till svenskt fartyg, slutits efter den 8 januari men före den 19 juli samma år, *samt fartyg blivit* på grund av dylikt avtal, som ej av Konungen godkänts, efter denna lags ikraftträdande avlämnat till utlänning, vad i 5 § av denna lag stadgas *äga* motsvarande tillämpning; och *gälle i tillämpliga delar* vad i 7 § av lagen är stadgat.

Varder förordnande om sådant förbud, som avses i 1 § 3, vid lagens utfärdande meddelat, må Konungen jämväl föreskriva, att där

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

där teckning eller överlåtelse, som enligt förordnandet ej må äga rum, skett före lagens ikraftträdande men efter ingången av februari månad 1917, teckningen eller överlåtelsen skall vara utan verkan, om ej Konungens godkännande därå sökes inom trettio dagar, efter det lagen trätt i kraft, och det sökta godkännandet varder av Konungen beviljat.

teckning eller överlåtelse, som enligt förordnandet ej må äga rum, skett före lagens ikraftträdande men efter ingången av februari månad 1917, teckningen eller överlåtelsen skall vara utan verkan, om ej Konungens godkännande därå sökes inom trettio dagar efter det lagen trätt i kraft, och det sökta godkännandet varder av Konungen beviljat.

Stockholm den 20 mars 1917.

På laguskottets vägnar:

ALBERT PETERSSON.
